Ίακώβου

Τάκωβος, θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς 1 ἐν τῆ διασπορᾳ, χαίρειν.

Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς² περιπέσητε³ 2 ποικίλοις,⁴ γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον⁵ ὑμῶν τῆς πίστεως 3 κατεργάζεται⁴ ὑπομονήν: ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον⁻ ἐχέτω, ἵνα ἦτε 4 τέλειοι⁻ καὶ ὁλόκληροι,⁵ ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.⁰

Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν 5 ἀπλῶς, αἰ οὐκ ὀνειδίζοντος, αἰ καὶ δοθήσεται αὐτῷ. Αἰτείτω δὲ ἐν 6 πίστει, μηδὲν διακρινόμενος: ό γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. Μὴ γὰρ οἰέσθω ό 7 ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. Ἀνὴρ δίψυχος, 8 ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

¹ διασπορά, ᾶς, ἡ, diaspora, dispersion. ² πειρασμός, οῦ, ὁ, temptation, trial. ³ περιπίπτω, fall in with, strike. ⁴ ποικίλος, varied, manifold. ⁵ δοκίμιον, ου, τό, testing, test. ⁶ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁷ τέλειος, complete, perfect. ⁸ δλόκληρος, whole, complete. ⁹ λείπω, leave, leave behind. ¹⁰ ἀπλῶς, simply, sincerely. ¹¹ ὀνειδίζω, reproach, revile. ¹² διακρίνω, discriminate, judge. ¹³ ἔοικα, be like, am like. ¹⁴ ἀνεμίζω, am blown with the wind. ¹⁵ ρίπίζω, toss to and fro. ¹⁶ οἴμαι, think, suppose. ¹⁷ δίψυχος, double-minded, hesitating. ¹⁸ ἀκατάστατος, unstable, restless.

Ίακώβου 1:9 Byzantine NT

Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς¹ ἐν τῷ ὕψει² αὐτοῦ: ὁ δὲ πλούσιος ἐν 9 τῆ ταπεινώσει³ αὐτοῦ: ὅτι ὡς ἄνθος⁴ χόρτου⁵ παρελεύσεται. ἀνέτειλεν⁴ 11 γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι,⁻ καὶ ἐξήρανεν⁵ τὸν χόρτον,⁵ καὶ τὸ ἄνθος⁴ αὐτοῦ ἐξέπεσεν,² καὶ ἡ εὐπρέπεια¹⁰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο: οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις¹¹ αὐτοῦ μαρανθήσεται.¹²

Μακάριος ἀνὴρ ὅς ὑπομένει¹³ πειρασμόν:¹⁴ ὅτι δόκιμος¹⁵ γενόμενος 12 λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὅν ἐπηγγείλατο¹⁶ ὁ κύριος τοῖς ἀγαπώσιν αὐτόν. Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι Ἀπὸ θεοῦ 13 πειράζομαι: ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός¹⁻ ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα: ἕκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος¹⁵ 14 καὶ δελεαζόμενος.¹⁵ Εἶτα²⁰ ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα²¹ τίκτει²² ἀμαρτίαν: 15 ἡ δὲ ἀμαρτία ἀποτελεσθεῖσα²³ ἀποκύει²⁴ θάνατον. Μὴ πλανᾶσθε, 16 ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. Πᾶσα δόσις²⁵ ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα²⁶ τέλειον² 17 ἄνωθέν²⁵ ἐστιν, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ῷ οὐκ ἔνι παραλλαγή,³⁰ ἢ τροπῆς³¹ ἀποσκίασμα.³² Βουληθεὶς ἀπεκύησεν²⁴ ἡμᾶς 18 λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν³³ τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

¹ ταπεινός, humble, downcast. ² ΰψος, ους, τό, height, heaven. ³ ταπείνωσις, εως, ή, humiliation, humble state. ⁴ ἄνθος, ους, τό, flower, bloom. ⁵ χόρτος, ου, ό, grass, hay. ⁶ ἀνατέλλω, cause to rise, make to rise. ⁷ καύσων, ωνος, ό, burning heat, scorching heat. ⁸ ξηραίνω, dry up, parch. ⁹ ἐκπίπτω, fall away, fall out. ¹⁰ εὐπρέπεια, ας, ή, beauty, loveliness. ¹¹ πορεία, ας, ή, journey, way. ¹² μαραίνω, die, wither. ¹³ ὑπομένω, tarry, endure. ¹⁴ πειρασμός, οῦ, ὁ, temptation, trial. ¹⁵ δόκιμος, tested, approved. ¹⁶ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹⁷ ἀπείραστος, unable to be tempted, untried. ¹⁸ ἔξέλκω, drag away, entice. ¹⁹ δελεάζω, lure, entice. ²⁰ εἴτα, then, thereafter. ²¹ συλλαμβάνω, take, conceive. ²² τίκτω, give birth to, bear. ²³ ἀποτελέω, bring to completion, finish. ²⁴ ἀποκυέω, give birth to, bring forth. ²⁵ δόσις, εως, ή, gift, giving. ²⁶ δώρημα, τος, τό, gift, present. ²⁷ τέλειος, complete, perfect. ²⁸ ἄνωθεν, from above, again. ²⁹ ἔνι, there is in, is present. ³⁰ παραλλαγή, ῆς, ή, change, variation. ³¹ τροπή, ῆς, ή, turning, change. ³² ἀποσκίασμα, τος, τό, shadow, faint image or copy. ³³ ἀπαρχή, ῆς, ἡ, first fruit. ³⁴ κτίσμα, ος, τό, creature, created thing.

Byzantine NT Γακώβου 1:19

 Ω στε, άδελφοί μου άγαπητοί, ἔστω πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, 19 βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν: ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς 20δικαιοσύνην θεοῦ οὐ κατεργάζεται. ^{3} Δ ιὸ ἀποθέμενοι ^{4} πᾶσαν ρυπαρίαν ^{5} 21 καὶ περισσείαν κακίας, εν πραϋτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Γίνεσθε δὲ ποιηται λόγου, καὶ μὴ 22μόνον ἀκροαταί, ^{11} παραλογιζόμενοι ^{12} ἑαυτούς. ^{12} Οτι εἴ τις ἀκροατης ^{11} 23 λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητής, οὖτος ἔοικεν αλδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως ^{15} αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρω: ^{16} κατενόησεν ^{14} γὰρ ἑαυτὸν ^{24} καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ^{17} ὁποῖος ^{18} ἦν. ^{19} δὲ παρακύψας ^{19} 25 εἰς νόμον τέλειον ^{20} τὸν τῆς ἐλευθερίας ^{21} καὶ παραμείνας, ^{22} οὖτος οὐκ ἀκροατης ^{11} ἐπιλησμονης ^{23} γενόμενος ἀλλὰ ποιητης ^{10} ἔργου, οδτος μακάριος ἐν τῆ ποιήσει ^{24} αὐτοῦ ἔσται. Εἴ τις δοκεῖ θρῆσκος ^{25} εἶναι ἐν 26ύμιν, μη χαλιναγωγών 26 γλώσσαν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀπατών 27 καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ^{28} ή θρησκεία. ^{29} Θρησκεία ^{29} καθαρὰ καὶ ἀμίαντος ^{30} παρὰ ^{27} θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ^{31} ὀρφανοὺς ^{32} καὶ χήρας ἐν τῆ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ^{33} ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

¹ ταχύς, quickly, quick. ² βραδύς, slow. ³ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁴ ἀποτίθημι, put off, lay aside. ⁵ ἐνπαρία, ας, ἡ, filthiness, vulgarity. ⁶ περισσεία, ας, ἡ, superfluity, surplus. ⁷ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ⁸ πραΰτης, mildness, gentleness. ⁹ ἔμφυτος, implanted, inborn. ¹⁰ ποιητής, οῦ, ὁ, maker, doer. ¹¹ ἀκροατής, οῦ, ὁ, hearer, hearer of. ¹² παραλογίζομαι, deceive, mislead. ¹³ ἔοικα, be like, am like. ¹⁴ κατανοέω, observe, understand. ¹⁵ γένεσις, εως, ἡ, origin, birth. ¹⁶ ἔσοπτρον, ου, τό, mirror. ¹⁷ ἐπιλανθάνομαι, forget, neglect. ¹⁸ ὁποῖος, what sort of, what kind of. ¹⁹ παρακύπτω, stoop to look, look. ²⁰ τέλειος, complete, perfect. ²¹ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ²² παραμένω, remain beside, continue. ²³ ἐπιλησμονή, ῆς, ἡ, forgetfulness. ²⁴ ποίησις, εως, ἡ, making, doing. ²⁵ θρῆσκος, religious. ²⁶ χαλιναγωγέω, bridle, hold in check. ²⁷ ἀπατάω, deceive, lead into error. ²⁸ μάταιος, vain, useless. ²⁹ θρησκεία, ας, ἡ, religion, worship. ³⁰ ἀμίαντος, undefiled, untainted. ³¹ ἐπισκέπτομαι, visit, have a care for. ³² ὀρφανός, orphan, bereaved. ³³ ἄσπιλος, spotless, unstained.

Ίακώβου 2:2 Byzantine NT

Αδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν 2Ίησοῦ χριστοῦ τῆς δόξης. Ἐὰν γὰρ εἰσέλθη εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν 2 ανήρ χρυσοδακτύλιος εν ἐσθῆτι λαμπρᾶ, εἰσέλθη δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ρυπαρ $\tilde{a}^5$ ἐσθητι, καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ τὸν φοροῦντ a^7 τὴν ἐσθητ a^3 τὴν 3λαμπράν, καὶ εἴπητε αὐτῷ, Σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε, Σ ύ στῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν ^{8} μου: καὶ οὐ ^{4} διεκρίθητε έν ξαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; 5Άκούσατε, άδελφοί μου άγαπητοί. Οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο 12 τοὺς πτωχούς τοῦ κόσμου πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ής ἐπηγγείλατο ^{14} τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; Ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε ^{15} τὸν πτωχόν. Οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν οἱ ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ^{17} ὑμᾶς εἰς κριτήρια; ^{18} Οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν 7ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικόν, ^{20} 8 κατὰ τὴν γραφήν, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον 21 σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε: εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ^{22} άμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγγόμενοι ^{23} 9 ύπὸ τοῦ νόμου ώς παραβάται. ^{24} Όστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσει, 10πταίσει ^{25} δὲ ἐν ἑνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. ^{26} ^{26} ^{26} γὰρ εἰπών, ^{26} ^{27} ^{27} μοιχεύσεις, ^{27} εἶπεν καί, Μὴ φονεύσεις: ^{28} εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις, ^{27} φονεύσεις

¹ προσωποληψία, ας, ή, partiality, favoritism. ²χρυσοδακτύλιος, with a gold ring. ³ ἐσθής, ήτος, ή, clothing. ⁴λαμπρός, bright, shining. ⁵ ρυπαρός, filthy, soiled. ⁶ ἐπιβλέπω, look on (with favor), have regard for. ⁷ φορέω, wear, bear. ⁸ ὑποπόδιον, ου, τό, footstool. ⁹ διακρίνω, discriminate, judge. ¹⁰ κριτής, ου, ό, judge. ¹¹ διαλογισμός, οῦ, ό, reasoning, questioning. ¹² ἐκλέγομαι, choose, elect. ¹³ κληρονόμος, ου, ό, heir, inheritor. ¹⁴ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹⁵ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ¹⁶ καταδυναστεύω, oppress, overpower. ¹⁷ ἐλκύω, drag, draw. ¹⁸ κριτήριον, ου, τό, law court, tribunal. ¹⁹ μέντοι, yet, however. ²⁰ βασιλικός, royal, connected with a king. ²¹ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ²² προσωποληπτέω, show partiality. ²³ ἐλέγχω, convict, reprove. ²⁴ παραβάτης, ου, ό, transgressor. ²⁵ πταίω, cause to stumble, stumble. ²⁶ ἔνοχος, involved in, liable. ²⁷ μοιχεύω, commit adultery. ²⁸ φονεύω, kill, murder.

Byzantine NT Γακώβου 2:12

δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. Οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε, ὡς 12 διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. Ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ 13 μὴ ποιήσαντι ἔλεος: κατακαυχᾶται ἔλεον κρίσεως.

Tί τὸ ὄφελος, δάδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγη τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχη; Mὴ 14 δύναται ή πίστις σῶσαι αὐτόν; Ἐὰν δὲ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοί 15 ύπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι ὅσιν τῆς ἐφημέρου τροφῆς, εἴπη δέ τις 16αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε $^{^{10}}$ καὶ χορτάζεσθε, $^{^{11}}$ μὴ δώτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; Οὕτως καὶ ἡ 17πίστις, ἐὰν μὴ ἔργα ἔχῃ, νεκρά ἐστιν καθ' ἑαυτήν. Άλλ' ἐρεῖ τις, Σ ὺ 18 πίστιν ἔχεις, κάγὼ ἔργα ἔχω: δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου, κάγω δείξω σοι έκ των ἔργων μου τὴν πίστιν μου. Σὺ πιστεύεις ὅτι 19 ό θεὸς εἶς ἐστίν: καλῶς ποιεῖς: καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν, καὶ Φρίσσουσιν. Θ έλεις δὲ γνῶναι, $\tilde{\omega}^{14}$ ἄνθρωπε κενέ, $\tilde{\delta}$ ὅτι ἡ πίστις χωρὶς 20 τῶν ἔργων νεκρά ἐστιν; Άβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, 21 ἀνενέγκας ¹⁶ Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; ¹⁷ Βλέπεις ὅτι ἡ 22 πίστις συνήργει ^{18} τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις έτελειώθη; Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Ἐπίστευσεν δὲ 23 Άβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ

¹παραβάτης, ου, ὁ, transgressor. ² ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ³ ἀνέλεος, merciless, without mercy. ⁴κατακαυχάομαι, exult over, triumph over. ⁵ ὄφελος, ους, τό, use, benefit. ⁶ γυμνός, naked, wearing only under-garments. ⁷λείπω, leave, leave behind. ⁸ ἐφήμερος, daily, for the day. ⁹ τροφή, ῆς, ἡ, food, nourishment. ¹⁰ θερμαίνω, warm. ¹¹ χορτάζω, eat until full, be filled. ¹² ἐπιτήδειος, necessary. ¹³ φρίσσω, shudder. ¹⁴ ὧ, Oh! omega. ¹⁵ κενός, empty, vain. ¹⁶ ἀναφέρω, bring up, offer. ¹⁷ θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ¹⁸ συνεργέω, work together. ¹⁹ τελειόω, fill, fulfill.

Ίακώβου 2:24 Byzantine NT

ἐκλήθη. Ὁρᾶτε τοίνυν¹ ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ 24 πίστεως μόνον. Ομοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη² οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, 25 ὑποδεξαμένη³ τοὺς ἀγγέλους, καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; Ὠσπερ γὰρ τὸ 26 σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστιν.

Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα 3 ληψόμεθα. Πολλὰ γὰρ πταίομεν⁴ ἄπαντες. Εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει,⁴ 2 οὕτος τέλειος⁵ ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι⁶ καὶ ὅλον τὸ σῶμα. Ἰδε, 3 τῶν ἵππων⁻ τοὺς χαλινοὺς⁶ εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν.᾽ Ἰδού, καὶ τὰ πλοῖα, 4 τηλικαῦτα¹⁰ ὄντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν¹¹ ἀνέμων ἐλαυνόμενα,¹² μετάγεται᾽ ὑπὸ ἐλαχίστου¹³ πηδαλίου,¹⁴ ὅπου ἄν ἡ ὁρμὴ¹⁵ τοῦ εὐθύνοντος¹⁶ βούληται. Οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστίν, καὶ μεγαλαυχεῖ.¹⁻ 5 Ἰδού, ὁλίγον πῦρ ἡλίκην¹⁶ ΰλην¹⁰ ἀνάπτει.²⁰ Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ 6 κόσμος τῆς ἀδικίας: οὕτως ἡ γλῶσσα καθίσταται²¹ ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα²² ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα²³ τὸν τροχὸν²⁴ τῆς γενέσεως,²⁵ καὶ φλογιζομένη²³ ὑπὸ τῆς γεέννης.²⁶ Πᾶσα γὰρ φύσις²⁻ 7

¹ τοίνυν, accordingly, therefore. ²πόρνη, ης, ή, prostitute. ³ ὑποδέχομαι, welcome, receive. ⁴πταίω, cause to stumble, stumble. ⁵ τέλειος, complete, perfect. ⁶χαλιναγωγέω, bridle, hold in check. ⁷ἴππος, ου, ό, horse. ⁸χαλινός, οῦ, ό, bit, bridle. ⁹ μετάγω, guide, direct. ¹⁰ τηλικοῦτος, so great, so large. ¹¹ σκληρός, hard, rough. ¹² ἐλαύνω, drive or push, row. ¹³ ἐλάχιστος, least, smallest. ¹⁴πηδάλιον, ου, τό, rudder, rudder of a ship. ¹⁵ ὁρμή, ῆς, ἡ, impulse, inclination. ¹⁶ εὐθύνω, make straight, guide. ¹⁷ μεγαλαυχέω, boast, am arrogant. ¹⁸ ἡλίκος, how great, how small. ¹⁹ ὕλη, ης, ἡ, forest, wood. ²⁰ ἀνάπτω, kindle, set on fire. ²¹ καθίστημι, set, constitute. ²² σπιλόω, stain, defile. ²³ φλογίζω, set on fire, inflame. ²⁴ τροχός, οῦ, ὁ, wheel, course. ²⁵ γένεσις, εως, ἡ, origin, birth. ²⁶γέεννα, ης, ἡ, gehenna, Gehenna. ²⁷ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature.

Byzantine NT Τακώβου 3:8

θηρίων τε καὶ πετεινῶν,¹ ἐρπετῶν² τε καὶ ἐναλίων,³ δαμάζεται⁴ καὶ δεδάμασται⁴ τῆ φύσει⁵ τῆ ἀνθρωπίνη:⁶ τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται 8 ἀνθρώπων δαμάσαι:⁴ ἀκατάσχετον⁻ κακόν, μεστὴ⁵ ἰοῦ⁰ θανατηφόρου.¹⁰ 9 Έν αὐτῆ εὐλογοῦμεν τὸν θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῆ καταρώμεθα¹¹ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν¹² θεοῦ γεγονότας: ἐκ τοῦ αὐτοῦ 10 στόματος ἐξέρχεται εὐλογία¹³ καὶ κατάρα.¹⁴ Οὐ χρή,¹⁵ ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. Μήτι¹⁶ ἡ πηγὴ¹⁻ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς¹δ βρύει¹⁰ τὸ 11 γλυκὺ²⁰ καὶ τὸ πικρόν;²¹ Μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ²² ἐλαίας²³ 12 ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος²⁴ σῦκα;²⁵ Οὕτως²⁶ οὐδεμία πηγὴ¹⁻ άλυκὸν²⁻ καὶ γλυκὸ²⁰ ποιῆσαι ὕδωρ.

Τίς σοφὸς²8 καὶ ἐπιστήμων²9 ἐν ὑμῖν; Δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς³0 13 τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραϋτητι³¹ σοφίας. Εἰ δὲ ζῆλον³² πικρὸν²¹ ἔχετε καὶ 14 ἐριθείαν³³ ἐν τῆ καρδία ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε³⁴ καὶ ψεύδεσθε³⁵ κατὰ τῆς ἀληθείας. Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν³⁶ κατερχομένη,³γ ἀλλ' 15 ἐπίγειος,³8 ψυχική,³9 δαιμονιώδης.⁴0 Όπου γὰρ ζῆλος³² καὶ ἐριθεία,³3 ἐκεῖ 16 ἀκαταστασία⁴¹ καὶ πᾶν φαῦλον⁴² πρᾶγμα.⁴³ Ἡ δὲ ἄνωθεν³⁶ σοφία 17

¹ πετεινόν, ου, τό, bird. ² έρπετόν, οῦ, τό, creeping thing, reptile. ³ ἐνάλιος, belonging to the sea. ⁴ δαμάζω, tame, subdue. ⁵ φύσις, εως, ή, nature, inherent nature. ⁶ ἀνθρώπινος, human, belonging to human beings. ⁷ ἀκατάσχετος, unrestrainable, unruly. ⁸ μεστός, full. ⁹ ἰός, οῦ, ὁ, rust, poison. ¹⁰ θανατηφόρος, death-bringing, deadly. ¹¹ καταράομαι, curse. ¹² ὁμοίωσις, εως, ή, likeness, resemblance. ¹³ εὐλογία, ας, ή, blessing, adulation. ¹⁴ κατάρα, ας, ή, curse, cursing. ¹⁵ χρή, it is necessary, it ought. ¹⁶ μήτι, interrogative particle expecting a negative answer. ¹⁷ πηγή, ῆς, ή, spring, fountain. ¹⁸ ὁπή, ῆς, ἡ, opening, hole. ¹⁹ βρύω, pour forth, cause to gush forth. ²⁰ γλυκύς, sweet. ²¹ πικρός, bitter, acrid. ²² συκή, ῆς, ἡ, fig tree. ²³ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ²⁴ ἄμπελος, ου, ἡ, vine. ²⁵ σῦκου, ου, τό, fig. ²⁶ οὕτως, thus, so. ²⁷ άλυκός, salty, saltine. ²⁸ σοφός, wise. ²⁹ ἐπιστήμων, expert, skilled. ³⁰ ἀναστροφή, ῆς, ἡ, conduct, behavior. ³¹ πραΰτης, mildness, gentleness. ³² ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ³³ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ³⁴ κατακαυχάομαι, exult over, triumph over. ³⁵ ψεύδομαι, lie. ³⁶ ἄνωθεν, from above, again. ³⁷ κατέρχομαι, come down, go down. ³⁸ ἐπίγειος, of the earth, earthly. ³⁹ ψυχικός, natural, wordly-minded. ⁴⁰ δαιμονιώδης, demonic, devilish. ⁴¹ ἀκαταστασία, ας, ἡ, distrurbance, disorder. ⁴² φαῦλος, worthless, bad. ⁴³ πρᾶγμα, τος, τό, deed, matter.

Ίακώβου 3:18 Byzantine NT

πρώτον μὲν ἀγνή¹ ἐστιν, ἔπειτα² εἰρηνική,³ ἐπιεικής,⁴ εὐπειθής,⁵ μεστή ^{6} ἐλέους καὶ καρπών ἀγαθών, ἀδιάκριτος ^{7} καὶ ἀνυπόκριτος. ^{8} Καρπὸς δὲ ^{18} τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

Πόθεν πόλεμοι⁹ καὶ μάχαι¹⁰ ἐν ὑμῖν; Οὐκ ἐντεῦθεν,¹¹ ἐκ τῶν ἡδονῶν¹² 4ύμῶν τῶν στρατευομένων ^{13} ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; Ἐπιθυμεῖτε, ^{14} καὶ ^{2} οὐκ ἔχετε: φονεύετε ^{15} καὶ ζηλοῦτε, ^{16} καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν: ^{17} μάχεσθε ^{18} καὶ πολεμεῖτε, ^{19} οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς: αἰτεῖτε, ^{3} καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι ^{20} κακῶς ^{21} αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ^{12} ὑμῶν δαπανήσητε. ^{22} Μοιχοι ^{23} καὶ μοιχαλίδες, ^{24} οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία ^{25} τοῦ ^{4} κόσμου ἔχθρα²⁶ τοῦ θεοῦ ἐστίν; Ὁς ἄν οὖν βουληθῆ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. ²⁷ "Η δοκεῖτε ὅτι κενῶς ^{28} ἡ γραφὴ ^{5} λέγει; Πρὸς ϕ θόνον ^{29} ἐπιποθε $\tilde{i}^{30}$ τὸ πνεῦμα δ κατώκησεν ἐν ἡμῖν. 6 Μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν: διὸ λέγει, Ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις 31 ἀντιτάσσεται, ^{32} ταπεινοῖς ^{33} δὲ δίδωσιν χάριν. Υποτάγητε οὖν τῷ θεῷ: 7ἀντίστητε³⁴ δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν. Ἐγγίσατε τῷ θεῷ, 8 καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν: καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε 35 καρδίας, δίψυχοι. 36 Ταλαιπωρήσατε 37 καὶ πενθήσατε 38 καὶ κλαύσατε: ὁ γέλως 39

¹ ἀγνός, pure, holy. ² ἔπειτα, then, after this. ³ εἰρηνικός, peaceable, peaceful. ⁴ ἐπιεικής, yielding, gentle. ⁵ εὐπειθής, compliant, obedient. ⁶ μεστός, full. ⊓ ἀδιάκριτος, unwavering, unambiguous. ⁶ ἀνυπόκριτος, sincere, without hypocrisy. ໑ πόλεμος, ου, ὁ, war, battle. ¹¹ μάχη, ης, ἡ, fight, conflict. ¹¹ ἐντεῦθεν, hence, on each side. ¹² ἡδονή, ῆς, ἡ, pleasure, lust. ¹³ στρατεύομαι, make war, hence to serve as a soldier. ¹⁴ ἐπιθυμέω, desire, long for. ¹⁵ φονεύω, kill, murder. ¹⁶ ζηλόω, be zealous, am jealous. ¹⁻ ἐπιτυγχάνω, obtain, attain. ¹⁶ μάχομαι, fight, quarrel. ¹⁰ πολεμέω, wage war, make war. ²⁰ διότι, because, on this account. ²¹ κακῶς, badly, evilly. ²² δαπανάω, spend freely. ²³ μοιχός, οῦ, ὁ, adulterer. ²⁴ μοιχαλίς, ίδος, ἡ, adulteress. ²⁵ φιλία, ας, ἡ, friendship, love. ²⁶ ἔχθρα, ας, ἡ, enmity, hostility. ²⁻ καθίστημι, set, constitute. ²ఠ κενῶς, no purpose, in vain. ²९ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ³⁰ ἐπιποθέω, long for, strain after. ³¹ ὑπερήφανος, arrogant, haughty. ³² ἀντιτάσσομαι, range in battle against, oppose. ³³ ταπεινός, humble, downcast. ³⁴ ἀνθίστημι, resist, oppose. ³⁵ άγνίζω, purify, cleanse. ³⁶ δίψυχος, double-minded, hesitating. ³⁻ ταλαιπωρέω, endure hardship, be miserable. ³δ πενθέω, mourn, lament. ³᠀γέλως, ωτος, ὁ, laughter.

Byzantine NT Τακώβου 4:10

ύμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. 10 Ταπεινώθητε ένώπιον τοῦ κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. Ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ, καὶ κρίνων 11 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον: εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτής. Εἶς ἐστὶν ὁ νομοθέτης, ὁ 12 δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι: σὺ δὲ τίς εἶ ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον;

Άγε νῦν οἱ λέγοντες, Σήμερον καὶ αὔριον¹⁰ πορευσώμεθα εἰς τήνδε¹¹ τὴν 13 πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν¹² ἔνα, καὶ ἐμπορευσώμεθα,¹³ καὶ κερδήσωμεν:¹⁴ οἴτινες οὐκ ἐπίστασθε¹⁵ τὸ τῆς αὔριον.¹⁰ Ποία γὰρ ἡ ζωὴ 14 ὑμῶν; Ἀτμὶς¹⁶ γὰρ ἔσται ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα¹σ δὲ καὶ ἀφανιζομένη.¹в ἀντὶ¹⁰ τοῦ λέγειν ὑμᾶς, Ἐὰν ὁ κύριος θελήση, καὶ 15 ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς 16 ἀλαζονείαις²⁰ ὑμῶν: πᾶσα καύχησις²¹ τοιαύτη πονηρά ἐστιν. Εἰδότι οὖν 17 καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστίν.

¹ πένθος, ους, τό, mourning, sorrow. ² μεταστρέφω, change, turn (about). ³ κατήφεια, ας, ή, gloominess, dejection. ⁴ ταπεινόω, humble, humiliate. ⁵ ὑψόω, lift up, exalt. ⁶ καταλαλέω, speak evil of, slander. ⁷ ποιητής, οῦ, ὁ, maker, doer. ⁸ κριτής, ου, ὁ, judge. ⁹ νομοθέτης, ου, ὁ, lawgiver, legislator. ¹⁰ αὔριον, tomorrow. ¹¹ ὅδε, this (here), this here. ¹² ἐνιαυτός, οῦ, ὁ, year. ¹³ ἐμπορεύομαι, engage in business. ¹⁴ κερδαίνω, gain, win. ¹⁵ ἐπίσταμαι, understand, know. ¹⁶ ἀτμίς, ίδος, ἡ, vapor, breath. ¹⁷ ἔπειτα, then, after this. ¹⁸ ἀφανίζω, destroy, cause to disappear. ¹⁹ ἀντί, instead of, in place of. ²⁰ ἀλαζονεία, ας, ἡ, pretension, arrogance. ²¹ καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting.

Ίακώβου 5:2 Byzantine NT

Άγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες¹ ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις² ὑμῶν 5 ταῖς ἐπερχομέναις.³ Ὁ πλοῦτος⁴ ὑμῶν σέσηπεν,⁵ καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν 2 σητόβρωτα γέγονεν: ὁ χρυσὸς⁻ ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος⁵ κατίωται,³ καὶ ὁ 3 ἰὸς¹⁰ αὐτῶν εἰς μαρτύριον¹¹ ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. Ἐθησαυρίσατε¹² ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. Ἰδού, ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν 4 τῶν ἀμησάντων¹⁴ τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος¹⁵ ἀφ' ὑμῶν, κράζει: καὶ αἱ βοαὶ¹⁶ τῶν θερισάντων¹⁻ εἰς τὰ ὧτα κυρίου Σαβαὼθ¹ఠ εἰσεληλύθασιν. Ἐτρυφήσατε¹ੇ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε:² 5 ἐθρέψατε²¹ τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρα σφαγῆς.²² Κατεδικάσατε,² 6 ἐφονεύσατε²⁴ τὸν δίκαιον: οὐκ ἀντιτάσσεται²⁵ ὑμῖν.

Μακροθυμήσατε²⁶ οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας²⁷ τοῦ κυρίου. Ἰδού, ὁ 7 γεωργὸς²⁸ ἐκδέχεται²⁹ τὸν τίμιον³⁰ καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν²⁶ ἐπ' αὐτόν, ἕως λάβῃ ὑετὸν³¹ πρώϊμον³² καὶ ὄψιμον.³³ Μακροθυμήσατε²⁶ καὶ 8 ὑμεῖς, στηρίξατε³⁴ τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία²⁷ τοῦ κυρίου ἤγγικεν. Μὴ στενάζετε³⁵ κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί, ἵνα μὴ κριθῆτε: ἰδού, 9 ὁ κριτὴς³⁶ πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν. Ὑπόδειγμα³⁷ λάβετε, ἀδελφοί μου, 10

¹ ὁλολύζω, cry out, wail. ² ταλαιπωρία, ας, ἡ, distress, misery. ³ ἐπέρχομαι, come to or upon, approach. ⁴ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ⁵ σήπω, decay, rot. ⁶ σητόβρωτος, moth-eaten. γχρυσός, οῦ, ὁ, gold, anything made of gold. 8 ἄργυρος, ου, ὁ, silver, silver as a metal. 9 κατιόω, rust. ¹¹ ἰός, οῦ, ὁ, rust, poison. ¹¹ μαρτύριον, ου, τό, testimony, witness. ¹² θησαυρίζω, lay up, store up. ¹³ ἐργάτης, ου, ὁ, workman, laborer. ¹⁴ ἀμάω, harvest, collect. ¹⁵ ἀποστερέω, defraud, deprive of. ¹⁶ βοἡ, ῆς, ἡ, outcry, shout. ¹² θερίζω, reap, gather. ¹8 σαβαώθ, hosts, armies. ¹⁰ τρυφάω, live for pleasure, revel. ²⁰ σπαταλάω, live extravagantly. ²¹ τρέφω, make to grow, nourish. ²² σφαγή, ῆς, ἡ, slaughter, sacrifice. ²³ καταδικάζω, pass sentence upon, condemn. ²⁴ φονεύω, kill, murder. ²⁵ ἀντιτάσσομαι, range in battle against, oppose. ²⁶ μακροθυμέω, be patient, suffer long. ²² παρουσία, ας, ἡ, presence, coming. ²8 γεωργός, οῦ, ὁ, farmer, worker of the soil. ²⁰ ἐκδέχομαι, await, expect. ³⁰ τίμιος, precious, honorable. ³¹ ὑετός, ου, ὁ, rain. ³² πρώϊμος, dawning, early. ³ὁ δύμως, ου, ὁ, late rain, spring rain. ³⁴ στηρίζω, establish, fix firmly. ³⁵ στενάζω, groan (internally), sigh deeply. ³⁶ κριτής, ου, ὁ, judge. ³² ὑπόδειγμα, τος, τό, copy, example.

Byzantine NT Ίακώβου 5:11

τῆς κακοπαθείας, καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας οι ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι κυρίου. Ἰδού, μακαρίζομεν τοὺς ὑπομένοντας: τὴν 11 ὑπομονὴν Ἰωβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου ἴδετε, ὅτι πολύσπλαγχνός ἐστιν καὶ οἰκτίρμων.

Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανόν, μήτε τὴν 12 γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον: Ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ ναί, ναί, καὶ τὸ οὔ, οὔ: ἵνα μὴ εἰς ὑπόκρισιν πέσητε.

¹ κακοπάθεια, ας, ἡ, suffering, affliction. ² μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ³ μακαρίζω, consider blessed, happy. ⁴ ὑπομένω, tarry, endure. ⁵ πολύσπλαγχνος, sympathetic, compassionate. ⁶ οἰκτίρμων, merciful, compassionate. ⁷ ὅρκος, ου, ὁ, oath. ⁸ ὑπόκρισις, εως, ἡ, hypocrisy. ⁹ κακοπαθέω, suffer hardship, misfortune. ¹⁰ εὐθυμέω, be cheerful, am cheerful. ¹¹ ψάλλω, sing, sing praise. ¹² ἀλείφω, anoint. ¹³ ἔλαιον, ου, τό, olive oil. ¹⁴ εὐχή, ῆς, ἡ, prayer, νοw. ¹⁵ κάμνω, be weary, ill. ¹⁶ κἄν, and if, even if. ¹⁷ ἔξομολογέω, confess, profess. ¹⁸ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ¹⁹ εὕχομαι, pray, wish. ²⁰ δέησις, εως, ἡ, entreaty, prayer. ²¹ ἐνεργέω, work, effect. ²² ὁμοιοπαθής, with the same nature. ²³ βρέχω, send rain, rain. ²⁴ ἐνιαυτός, οῦ, ὁ, year. ²⁵ μήν, ὁ, month, certainly. ²⁶ ἕξ, six, 6. ²⁷ ὑετός, ου, ὁ, rain.

Ίακώβου 5:19 Byzantine NT

ἔδωκεν, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς.

Άδελφοί, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις 19 αὐτόν, γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης² ὁδοῦ αὐτοῦ 20 σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει³ πλῆθος ἁμαρτιῶν.

 $^{^1}$ βλαστάνω, sprout, produce. $^2\pi \lambda$ άνη, ης, ή, wandering, error. ^{3} καλύπτω, cover, veil.